

Ліки зцілюють тіло, а книга – душу

Біблія

№ 11 (62)
2019
(листопад)

ТЕРАПЕВТ

Видається з 1 жовтня 2014 року

Бюлетень Наукової бібліотеки
Харківського національного медичного університету

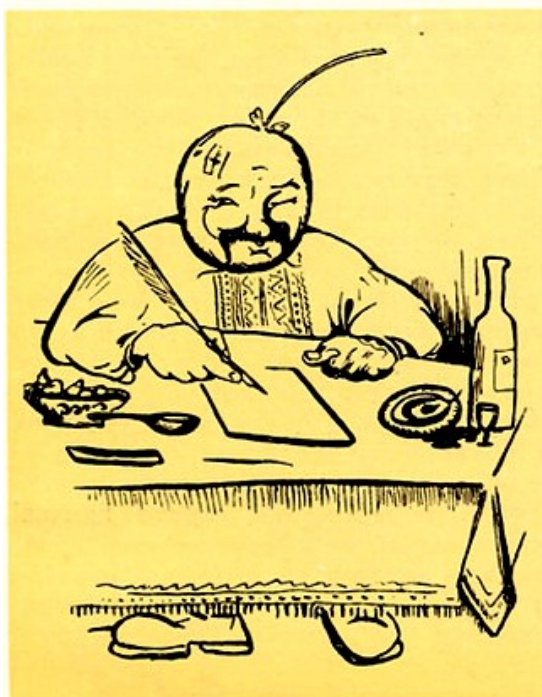

Хроніка подій

Народжений у Харкові

До 130-річчя від дня народження

Українського письменника-гумориста Остапа Вишні

Зміст

Харків медичний

Любов Трохимівна Малая

С. Кравченко, Л. Скрипченко.....С. 3

Мій рідний край

Кожному мила своя сторона. Продовження

В. Серпухова.....С. 4-5

Літературна нота

Повість Александра Сергеевича Пушкина «Метель»

О. Озеркина.....С. 6-8

Хроніка подій

Академічна доброчесність в науково-освітній діяльності

Інструктаж з пожежної безпеки

Співробітники Наукової бібліотеки ХНМУ привітали свою Alma Mater

Презентація книги «Антисоветчик» Романа Олентьева

Редакція.....С. 9-10

Презентація видання «Магічна книга анатомії»

І. Киричок.....С. 10

Загальні збори колективу Наукової бібліотеки та ППК

Редакція.....С. 10

Професійний розвиток у сфері бібліотечної справи:

щорічна конференція Української бібліотечної асоціації

Р. Вороніна.....С. 11

МІСЦЕ СТУДЕНТСЬКИХ АКТИВНОСТЕЙ — УНІВЕРСИТЕТСЬКА БІБЛІОТЕКА

Літературний вечір

Не навчанням єдиним...

Редакція.....С. 12

Возрожденное литературное имя

З. Петрова.....С. 13-14

Народжений у Харкові (До 130-річчя від дня народження українського письменника-гумориста Остапа Вишні)

О. Озеркина.....С. 15

Анонси подій,

Вітання з днем народження

.....С. 16

Світлана Кравченко

Лариса Скрипченко

Любов Трохимівна Малая

Нещодавно в Харкові з'явився проспект, названий на честь **Любові Трохимівни Малої (1919-2003)**. Ім'я видатного харківського лікаря і науковця носить також Національний інститут терапії Національної академії медичних наук України. Любов Трохимівна Малая — доктор медичних наук, професор, академік НАН і АМН України, директор Інституту терапії АМН України, завідувач кафедри шпитальної терапії та клінічної фармакології ХНМУ, заслужений діяч науки України, почесний громадянин міста Харкова. Народилась у Запорізькій області у сім'ї селянина. Закінчила лікувальний факультет ХМІ, з ним було пов'язано все її життя [1]. Після присвоєння звання професора, Любов Малая завідувала кафедрою госпітальної терапії лікувального факультету. Вперше в Україні вона створила систему поетапного лікування хворих на інфаркт міокарда, включаючи мережу спеціалізованих кардіологічних відділень із блоками інтенсивної терапії, відділеннями реабілітації й санаторно-курортної реабілітації [1]. У 1986 р. в Харкові на основі філії Київського НДІ кардіології ім. академіка М.Д. Стражеска створено єдиний в Україні науково-дослідний інститут терапії, фунда- тором і беззмінним директором якого стала Любов Трохимівна Малая — зараз це Національний інститут терапії ім. Л.Т. Малої НАМН України [2]. Академік Малая створила одну з авторитетніших

в країні кардіологічну школу. З часу створення Інституту терапії АМН України під керівництвом Любові Малої, в доповнення до досліджень з кардіології, стали активно розроблятися проблеми пульмонології, гастроентерології, нефрології та інше. Досягнення вчених Інституту терапії заявили про себе на європейському та світовому рівні.

Глибокої поваги заслуговує її громадська діяльність. У 1999 р. Любові Малій присвоєно звання «Почесний громадянин міста Харкова». Біографічним інститутом США Любов Трохимівна Малая занесена до книги «Видатний вчений XX століття» [2]. Тисячі її учнів, які працюють в медичних закладах України, країнах близького та далекого зарубіжжя, з глибокою вдячністю згадують її талановиті лекції та клінічні розбори. Любов Трохимівна — зразок бездоганного ставлення до праці та самовідданого служіння людям.

«Я впевнена, що на непростому шляху життя і творчості поколінням лікарів XXI століття факелом надії і гарантом звершень будуть чудові представники, творці медицини попередніх десятиліть...» — ці слова видатного вченого, академіка Любові Трохимівни Малої вказують на надзвичайну важливість спадкоємності між різними поколіннями лікарів і вчених.

Любов Трохимівна Малая
(1919-2003)

Малая Л.Т. та Васильєв Ю.М.
у відділенні реанімації

Використані джерела:

Князькова І. І. Академік Л. Т. Малая — видатний учений сучасності (к 95-летию со дня рождения) / І. І. Князькова // Мистецтво лікування. — 2014. — № 1. — С. 60–62.

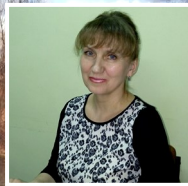
Кравчун П. Г. Малая Любов Трохимівна / П. Г. Кравчун, І. К. Латогуз, М. А. Власенко // Вчені Харківського державного медичного університету. — Харків, 2003. — С. 366–368.

Мій рідний край

Валентина Серпухова

Кожному мила своя сторона...

Продовження

У 20 столітті на долю роменців (як і всієї країни) випав не один рік суворих випробувань: події двох революцій, двох світових війн, голодоморів та репресій. Але була радість перемог, трудових звершень, певних здобутків в економіці, сфері науки і культури.

Яким було місто на початку століття? Чисельність населення — майже 16 тисяч людей. Розвивалися невеликі промислові підприємства з використанням парових двигунів: чавунно-ливарний та ректифікаційний заводи, тютюнова фабрика, друкарні та ін. З 1910 року починають працювати телефонна й електрична станції. Незважаючи на те, що у місті з 1907 року функціонували земська повітова лікарня, амбулаторія і дві приймальні палати для

Пам'ятник мамонту — одна з яскравих пам'яток
Державного історико-культурного заповідника «Посулля».

залізничників, медичну допомогу надавало лише 5 лікарів, дві фельдшериці-акушерки і 1 сестра милосердя.

Розруха, викликана революціями, першою світовою та громадянською війнами, не обійшла

і Ромни. Та вже з 1920 року розпочалось відновлення народного господарства. Значні кошти почали виділятися на освіту, в першу чергу на заходи з ліквідації неграмотності. Істотні зміни відбулися і в культурі. Широкого розмаху набула художня самодіяльність за участю С. Шкурата, згодом заслуженого артиста РРФСР, і народного артиста УРСР і СРСР В. Яременка. У 1923 році відомим режисером і скульптором І. Кавалерідзе створено українську трупу робітничо-селянського пересувного театру, яка проіснувала в місті до 1932 року. У цьому ж році працював міський будинок культури. Краєзнавчий музей, відкритий у Ромнах ще у 1919 році, діє і сьогодні. Він входить до складу Державного історико-культурного заповідника «Посулля».

Земська лікарня м. Ромни

Неможливо залишити без уваги сторінку історії міста, написаної стражданнями та смертями роменців в роки Голодомору. Селяни, у яких відбирали не тільки надлишки, але й увесь зібраний урожай та посівний матеріал, йшли до Ромен у пошуках продуктів харчування. Не дивно, що більшість з них помирала ще дорогою до міста, інші — в скверах та на майданах. Вулицями їздила підвода, на неї складали померлих і відвозили до загальної ями. Туди ж відвозили померлих з вагонів поїздів, що рухалися через залізничну станцію Ромни. Уже в наш час тут зведено пам'ятник жертвам Голодомору 1932-1933 років.

У 1936 році поблизу Ромен виявлено родовище та розпочато видобуток нафти, що сприяло розвитку економіки, збільшенню населення та розростанню міста територіально. За ініціативи комітету з боротьби з безробіттям створено спочатку невелике підприємство «Панчохотканина», яке згодом перетворюється на текстильно-галантерейну фабрику. У передвоєнні роки вона стає найпотужнішою в цій галузі фабрикою в Україні. Відкрито взуттєву фабрику «Быстроход», цегляний завод, плодоовочевий комбінат та ін. Розширюється мережа медичних закладів. З 1926 по 1941 роки в місті відкриті: водолікарня, дитяча лікарня, поліклініка, психоневрологічна лікарня республіканського значення, де працювало 202 медичних працівника, з яких 52 лікарів. На кінець 30-х років у місті було п'ять середніх шкіл, фармацевтичний технікум, фабрично-заводське училище, агрономічна школа та ін. Змінюється і зовнішній облік міста. З'являються перші триповерхові будинки, прокладаються дороги, тротуари, посаджений парк.

Мирне життя міста було перерване подіями Другої світової війни, яка принесла роменцям розруху, голод, великі втрати людсь-

Пам'ятник жертвам Голодомору 1932-1933 років.

ких життів. За два роки окупації (1941-1943) та під час бойових дій зруйновано майже всі промислові підприємства та багато житлових будівель. Частина працездатних мешканців віком від 15 до 50 років — вивезена до Німеччини для роботи на промислових підприємствах та в сільському господарстві. Ті, що залишились на окупованій території, виконували трудову повинність у примусовому порядку. За непокору окупаційній владі проводились арешти та масові розстріли громадян. Населення зменшилось на 13,5 тисяч осіб. Більше чотирьох тисяч жителів Ромен взяли участь у боях з військами вермахту на різних фронтах Другої світової, 2 300 з них загинули. 16 вересня 1943 року Ромни було визволено від нацистських

загарбників 163-ю гвардійською стрілецькою дивізією у складі 6-ї гвардійської армії Воронезького фронту, яка отримала почесне найменування Роменської. Цей день прийнято вважати Днем міста Ромни.

Далі буде.

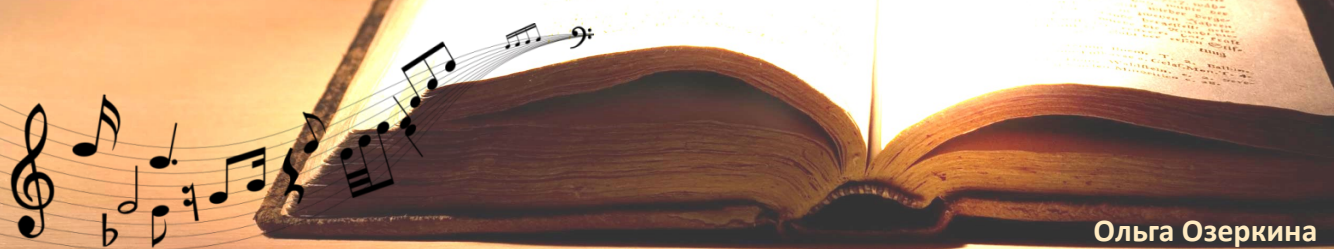
Використані джерела :

1. История городов и сел Украинской ССР : в 26 т. — Киев : Гл. ред. УСЭ АНУССР, 1980. Т. 19 : Сумская область. — 698 с.
2. Нелин А. П. Ромны : путеводитель / А. П. Нелин, Г. В. Диброва. — Харьков : Прапор, 1986. — 88 с.
3. Ромни : історико-краєзнавчий нарис. — Харків : Прапор, 1968 — 132 с.
4. Ромни, Роменський район, Сумська область — місця... — Режим доступу : <https://map.memorialholodomor.org.ua/map/772/>
5. Ромни (станція) — Режим доступу : [https://uk.wikipedia.org/wiki/Ромни_\(станція\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Ромни_(станція))
6. Ромни. — Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%BD%D0%B8>

Будинок І.П. Кавалерідзе в Ромнах

Литературна нота

Ольга Озеркина

Повесть Александра Сергеевича Пушкина «Метель»

Однажды вскоре после выхода в свет сборника «Повести Белкина» Александра Пушкина кто-то спросил: «А кто такой этот Белкин?», на что последовал ответ: «Кто бы он ни был, а писать повести надо вот этак: просто, коротко и ясно».

«Повести Белкина» относятся к наиболее плодотворному периоду в жизни поэта, любовно называемому пушкиноведами «Болдинской осенью». А ведь толчком для него послужили далеко не самые благоприятные события. В 1830 году Российскую империю охватила эпидемия холеры, многие населенные пункты были переведены на карантинный режим и Александр Сергеевич оказался на три месяца запертым в своем имении Болдино. Благодаря этому на свет появились: 30 стихотворений, в том числе «Бесы», заключительная часть поэмы «Евгений Онегин», прозаический цикл «Повести Белкина», сборник драматических произведений «Маленькие трагедии» и др.

«Повести Белкина» представляют собой зарисовки из жизни ничем, вроде бы, не примечательных персон: провинциальных помещиков, уездных барышень, ремесленников, служащих, офицеров низшего ранга. Людей, в своей повседневности живущих простыми, но искренними чувствами. Именно в этом, по мнению Пушкина и заключается подлинная нравственность.

Любовь и фатум — основные мотивы последнего произведения цикла, мелодраматической повести «Метель». Ее героиня, помещичья дочь Марья Гавриловна со своим возлюбленным Владимиром бросают вызов судьбе и наперекор родителям девушки договариваются тайно обвенчаться. Но в их планы вмешиваются силы природы в лице разбушевавшейся метели. Она вносит сумятицу из-за которой ломаются судьбы героев.

Снежная стихия в повести одновременно олицетворяет и силы природы, и душевное состояние главных героев. Народная традиция всегда придавала метели демонический оттенок, что прослеживается в другом произведении А.С. Пушкина, всем известном стихотворении «Бесы». В нем черти с ведьмами в заснеженной степи устраивают демонические пляски, сбивая с привычного курса бывалых ямщиков, здесь они же, судя по всему, насмеваются над сбившимися с пути истинного Марьей Гавриловной и ее самонадеянным кавалером.

Так утверждают современные учебники по литературе. Но имеется и иной взгляд на замысел пушкинской «Метели». Согласно ему, мы видим перед собой не что иное, как замаскированный под романтическую историю ... анекдот. Ведь в чем главный принцип этого популярного жанра? В анекдоте все персонажи абстрактны, им совсем не нужны

подробные характеристики, их действия просты, хотя порой и нелепы. Ни для главной героини, ни для ее поклонников у автора не нашлось мало-мальски ярких красок, чтобы представить нам их портреты. Это у Пушкина-то с его богатой языковой палитрой! О Марье Гавриловне Александр Сергеевич пишет в самом начале повествования как о стройной, бледной семнадцатилетней девице, которая «была воспитана на французских романах и, следовательно, была влюблена». Вот и все, что писатель считает нужным сообщить о своей героине читателю. С другими персонажами дело обстоит не лучше.

Анекдотичными является и сама история, и ее герои, беспомощные перед обрушившей их тщательно обдуманной слепой стихией. Концовка произведения более подходит для веселого рассказа, ведь Марья Гавриловна ко всему прочему еще и осталась в барыше, заполучив в мужья вместо бедного прапорщика блестящего полковника двадцати шести лет от роду. Перед нами во всей красе предстает назидательный анекдот со счастливым концом. Нам, наверное, стоит менее серьезно относиться к пушкинскому дебюту в прозе и вместе с первым читателем «Повестей», Е. А. Баратынским, собратом Пушкина по перу, посмеяться над незадачливыми персонажами. Большого от нас не требуется.

Кинофильм Владимира Басова «Метель»

В 1965 году советский кинематограф пополнился работой Владимира Басова «Метель» по одноименной повести А. С. Пушкина. Одновременно с ним на советские экраны выходят две других достойных экранизации русской классики: «Война и мир» Сергея Бондарчука и «Герой нашего времени» Станислава Ростоцкого. Игра талантливых актеров с отличными внешними данными сыграла первостепенную роль в завоевании этими картинами зрительской аудитории. Владимир Басов для съемок также пригласил актеров с неординарной внешностью. Пусть это были начинающие артисты со скромным багажом сыгранных киноролей, главную ставку режиссер сделал на их личное обаяние.

Владимир Басов к моменту начала съемок «Метели» уже являлся признанным в стране кинорежиссером, автором 10 киноработ, среди которых полюбившиеся зрителям «Школа мужества» (1954), «Битва в пути» (1961), и «Тишина» (1964). Как и во многих других своих работах, в «Метели» Владимир Павлович выступил еще и как сценарист. Обращаясь к пушкинской теме, Владимир Басов, по его словам вдохновился возможностью «...перенести на экран неторопливую, но полную глубокого внутреннего содержания жизнь современников Пушкина», его «...волновала чистота и прозрачность, мягкий лиризм пушкинского слога, непридуманность событий, о которых повествуется с глубоким раздумьем и легкой грустью». Басов разглядел в пушкинской миниатюре признаки зарождения нового направления в литературе — психологического реализма и придавал произведению основополагающее значение.

Роль Марьи Григорьевны в фильме досталась Валентине Титовой, выпускнице студии ле-

Кадр из к/ф «Метель»

нинградского Большого драматического театра им. М. Горького. Он переманил девушку с других кинопроб и сразу же определил ее на главную роль. Впоследствии роль Маши оказалась единственной ролью первого плана в послужном списке актрисы, зато Валентину Титову можно смело причислять к тем, кого называют «королева эпизода»: всего было снято 75 фильмов с ее участием. Актриса относится к этому легко: «У многих ведь бытует мнение, что нужно сниматься только в главных ролях. Но лично мне эпизоды дали возможность показаться с разных сторон, чему я очень рада. Сидеть на трех-четырех главных ролях — жалкое зрелище!».

Кинокартина дала возможность блеснуть еще двум обаятельным молодым актерам, впоследствии получившим признание у зрителей: двадцатидвухлетнему студенту ВГИКа Олегу Видову (Владимир) и двадцатичетырехлетнему актеру Московского драматического театра на Малой Бронной Георгию Мартынюку (полковник Бурмин).

Большой вклад в работу над «Метелью» внес Евгений Куманьков, художник-постановщик киностудии «Мосфильм», в послужном списке которого создание декораций к 23 советским кинокартинам («Садко», «Капитанская

дочка», «12 стульев», «Иван Васильевич меняет профессию» и др.). Его творчеству присущи реализм и влияние русской классической школы в создании декораций. Евгению Куманькову удавалось создавать очень правдоподобную и вместе с тем уютную атмосферу происходящего на экране.

Естественными декорациями к картине послужили живописные виды Пскова и Суздаля, называемого «советским Голливудом» благодаря огромному количеству исторических постановок, созданных на фоне его красот. Премьера фильма состоялась в 1965 году. Фильм был замечен критикой, на него было написано немало похвальных рецензий. Но примерно в то же время в народе получило известность четверостишие популярного куплетиста Бен Бенцианова: «Жил бы Пушкин в наше время, посмотрел бы фильм «Метель» — сценариста с режиссером он бы вызвал на дуэль!..».

Посредством фильма его создатели популяризировали пушкинское наследие, интерес к отечественной истории, нравам и обычаям предков. Своим успехом фильм во многом обязан таланту привлеченного к работе над картиной замечательного советского композитора Георгия Свиридова. Без его «Музыкальных иллюстраций» фильм выглядел бы довольно бледно.

Сюита Георгия Свиридова к кинофильму «Метель»

В 1964 году Владимир Басов обратился к Георгию Свиридову с просьбой написать музыкальное сопровождение к кинодраме «Метель». Вряд ли режиссер, да и сам автор, могли предположить, насколько замечательным окажется результат творческих усилий композитора. Окрыленный магией пушкинского слова, Свиридов создал целую галерею картин из русской старины. В этом поэтически идеализированном мире герои Александра Сергеевича чувствуют себя настолько органично, что создается ощущение реальности происходящего.

Георгий Васильевич Свиридов, признанный советский композитор, к началу в кино: 10 разнообразных художественных фильмов. Представитель течения «новая фольклорная волна», он в своем творчестве большое значение придавал воплощению в музыке национального характера народа. Поэтому композитор так охотно взялся за работу над пушкинским произведением (на каком же еще материале можно так всеобъемлюще посредством музыкальных средств раскрыть суть той эпохи). Иллюстрируя различные сцены кинокартины, Свиридов продемонстрировал невероятную широту композиторской фантазии, воплотил в музыке красочные образы природы, передал тончайшие оттенки человеческих эмоций и чувств. В каждом из

этих произведений проявился могучий композиторский, поэтический и живописный дар их создателя. Вызывает восхищение ювелирная проработка музыкального текста.

Композитором к фильму было написано 9 разно-жанровых музыкальных тем-иллюстраций, некоторые из них впоследствии обрели самостоятельную жизнь. Первая тема, «Тройка», открывает кинокартину и ей предназначено подготовить зрителя к восприятию пушкинского сюжета. Свиридов, как и режиссер картины, Владимир Басов, решили уйти от изначальной ироничности пушкинского текста, и первые же звуки композиции взрываются мощным хором струнных и ударных инструментов, настойчиво указывая на то, что мы имеем дело с драмой, а не с чем-либо иным. Перед нашими глазами возникает образ несущейся во весь опор тройки сквозь бушующий снежный вихрь. Затем грозное фортиссимо резко обрывается, и мы слышим широкое и раздольное соло гобоя с переливами колокольчиков, в котором угадывается далекая песня ямщика. Поочередно эти две темы сменяют друг друга, заканчиваясь удаляющейся напевной мелодией. Мотивы «Тройки» снова звучат в заключительной части цикла — «Зимней дороге».

Всеми узнаваемы и любимы изумительный по красоте вальс, воссоздающий атмосферу старинного бала в помещичьей усадьбе, сентиментально-прочувствованный романс, задорный «Военный марш», при звуках которого перед глазами слушателя горделивым аллюром проходит строй всадников в гусарских мундирах. Нежная «Пастораль» и тягостная «Венчание», атмосферные «Весна» и «Осень» настраивают слушателя на нужное восприятие сюжетных сцен.

В 1973 году на основе отдельных тем к кинофильму Свиридов составил самостоятельную сюиту, которая получила название «Музыкальные иллюстрации к повести Пушкина «Метель». Согласно правилам, сюита построена на контрастах между соседними частями, а первая и последняя темы зеркально отображают друг друга. Тема тройки, несущейся по заснеженной степи, открывает и логически завершает произведение.

Пьеса «Тройка» в исполнении Большого симфонического оркестра Всесоюзного радио и Центрального телевидения:

Использованные источники:

1. Пушкин А. С. Метель [Электронный ресурс] // А. С. Пушкин Сочинения в 3-х т. Т. 2. Проза. — Москва : Художественная литература, 1987. — С. 59-69.
2. Антонов В. Александр Пушкин. Метель [Электронный ресурс] / В. Антонов. — Режим доступа : <https://www.vilavi.ru/raz/pushkin/metel/metel.shtml>
3. Гладилин М. Образ Метели в повести А. С. Пушкина «Метель» [Электронный ресурс] / М. Гладилин. — Режим доступа : <https://www.proza.ru/2016/03/23/2021>
4. Михеева Л. Свиридов «Метель» [Электронный ресурс] / Л. Михеева. — Режим доступа : https://www.belcanto.ru/sviridov_snowstorm.html
5. Сидяков Л. С. Пушкин и развитие русской повести в начале 30-х годов XIX века [Электронный ресурс] / Л. С. Сидяков. — Режим доступа : <http://feb-web.ru/feb/pushkin/serial/is3/is3-193-.htm?cmd=p>

Хроніка подій

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В НАУКОВО-ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

7 листопада за ініціативою завідувачки кафедри філософії ХНМУ професора К.І. Карпенко в межах занять для аспірантів першого року навчання відбулась зустріч з молодими науковцями, яку провела заступник директора Наукової бібліотеки з інформаційних технологій Т.Б. Павленко.

Метою заходу було обговорення принципів академічної доброчесності в науково-освітній діяльності, зокрема, питань університетської антиплагіат-стратегії, пошуку інформації та правил роботи з джерелами.

Доповідачка зазначила, що головними умовами уникнення плагіату є постійне підвищення рівня інформаційної культури, розвиток критичного мислення, набуття навичок академічного письма.

Під час дискусії йшлося також про становлення публікаційної кар'єри, характерні ознаки сумнівних періодичних видань, чому не варто публікувати в них результати наукових досліджень і як обрати авторитетний науковий журнал тощо.

ІНСТРУКТАЖ З ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

14 листопада для співробітників Наукової бібліотеки працівники відділу охорони праці університету провели лекцію та майстер-клас з основ пожежної безпеки. На інструктаж також були запрошені працівники тех-

нічних служб вишу. Під час практичної частини кожен з присутніх мав можливість випробувати вогнегасник в дії. Це дуже важливий і актуальний на сьогоднішній день знання.

СПІВРОБІТНИКИ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ХНМУ ПРИВІТАЛИ СВОЮ ALMA MATER

21 листопада в Харківській державній академії культури в межах Міжнародної наукової конференції «Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку» відбувся круглий стіл «Харківська бібліотечна науково-освітня школа: зв'язок та спадкоємність поколінь», приурочений до 90-річчя заснування ХДАК і організований Харківським обласним відділенням ВГО Українська бібліотечна асоціація. В заході взяли участь провідні бібліотеки регіону.

Від Наукової бібліотеки ХНМУ Alma Mater вітали заступник директора з ІТ Тетяна Павленко та учений секретар Наталя Гаєва. Співпраця НБ ХНМУ з Кафедрою інформаційної, бібліотечної та архівної справи ХДАК давно стала доброю традицією.

Сьогодні в бібліотеці працює 63 співробітника і 47 з них — вихованці ХДАК. Представники випусків різних років теж долучилися до ювілейних святкувань і підготували щире **відео-привітання** (<https://youtu.be/RZzta1nX8sk>).

ПРЕЗЕНТАЦІЯ КНИГИ «АНТИСОВЕТЧИК» РОМАНА ОЛЕНТЬЄВА

5 листопада в стінах нашої бібліотеки відбулась презентація книги «Антисоветчик» Романа Олентьєва, начальника відділу кадрів нашого університету, організована спільно з профспілкою співробітників ХНМУ. Представлена цікава збірка оповідань, багато з яких повертають читача у юнацькі роки, розповідають про неймовірні пригоди, кумедні ситуації...

Щира презентація, подарунок до бібліотечного фонду з автографом й тепла, дружня атмосфера зробили цей творчий вечір незабутнім!

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ВИДАННЯ «МАГІЧНА КНИГА АНАТОМІЇ»

30 листопада у стінах ХНМУ пройшов цікавий захід — презентація книги Керол Доннер «Магічна книга анатомії» видавництва «Читаріум» (Харків), організований цим видавництвом спільно з кафедрою анатомії людини і Науковою бібліотекою університету.

Відкрила презентацію директорка видавництва Лариса Бобровнікова, яка розповіла про історію створення книги та про її авторку — американську художницю, професійну медичну ілюстраторку зі стажем понад 30 років, членкиню Асоціації медичних ілюстраторів (AMI), переможницю премії Lifetime Achievement (2000).

Понад 100 учасників, а це і діти, і дорослі, із захоплення поринули у надзвичайний світ анатомії. Ірина Ткачук (зав. лабораторією кафедри анатомії і фізіології люди-

ни ім. д-ра мед. н., проф. Я.Р. Синельникова ХНПУ ім. Г.С. Сковороди), яка брала участь у створенні книги, розповідала цікаві речі про будову людського тіла, і зокрема органу зору — ока, адже завдяки йому ми черпаємо 90% всієї інформації про навколишній світ. Дітлахи мали змогу на фантомі ока розглянути його з середини, подивитися у мікроскоп.

Після презентації на гостей чекали цікаві екскурсії до музею анатомії людини ХНМУ. На представлених у музеї експонатах асистенти кафедри анатомії людини університету Станіслав Малахов, Ірина Чеканова та Юлія Онашко розповідали про розвиток людського тіла, особливості його будови, розкривали цікавинки анатомії.

Час промайнув швидко, захід видався насиченим, учасники були у захваті від книги та Музею анатомії людини ХНМУ!

Ірина Киричок

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КОЛЕКТИВУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ТА ППК

29 жовтня відбулися загальні збори колективу Наукової бібліотеки. Колеги ділилися думками й враженнями щодо участі у різноманітних професійних заходах, серед яких Львівський бібліотечний форум та форум видавців, презентація біобібліографічного нарису про вченого-

терапевта Віктора Мойсейовича Когана-Ясного в Національній науковій медичній бібліотеці (Київ), Короленківські читання, круглий стіл до 90-річчя Харківської державної академії культури та інші. Також обговорювали нагальні робочі питання.

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК У СФЕРІ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ: ЩОРІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ

Як на мене, бібліотекарю важливо пізнавати більше практичного досвіду. А якщо у своїй вузькій сфері вже все реалізовано, то можна й пошукати цікавеньке у суміжних напрямках діяльності! Тому й не дивно, що одна з найголовніших організацій в Україні, що опікується саме інноватикою у бібліотечно-інформаційному секторі, обрала для своєї щорічної конференції влучну назву — «Інша бібліотека — вийти за межі». ВГО «Українська бібліотечна асоціація» зібрала на два дні у стінах Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця бібліотекарів з усіх куточків країни, щоб обмінятися досвідом, познайомитись з однодумцями, поспілкуватись з колегами чи колежанками та підвести підсумки цього року (21-22 листопада, Київ).

У перший день конференції пленарне засідання розпочала президентка УБА Оксана Бруй з доповіддю-звітом за поточний рік «Реалізація стратегії Української бібліотечної асоціації та реформування бібліотечної справи в Україні». Заходи, які були реалізовані під егідою організації цього року, відрізнялись інтерактивністю та різноманітністю. Один з найяскравіших, на мій погляд, Четвертий Форум молодих бібліотекарів (квітень, Харків)!

Про визнання будь-якої організації на високому рівні кажуть її партнерські ініціативи та співпра-

ця з урядом. Тому не дивно, що така потужна організація як УБА, що вже наступного року буде відзначати своє 25-річчя з дня заснування, запросила до участі у конференції представників уряду — генеральну директорку Директорату державної мовної політики Міністерства культури України Ларису Нікіфоренко та заступницю Міністра цифрової трансформації України Валерію Іонан. Саме виступ представниці нового напрямку роботи у вищому органі влади країни став для мене захоплюючим! У доповіді В. Іонан «Бібліотека — партнер проекту з цифрової грамотності населення» розкрито суть проекту, що буде запусканий у 2020 році для людей старшого віку, з метою підвищення рівня їх знань з медіаграмотності.

З метою відзначення молодих фахівців бібліотечної справи, хто вже не один рік робить досить ґрунтовний вклад у розвиток нашої спільної справи, був проведений заключний етап конкурсу «Творчий злет: молодий бібліотекар року 2019»! За результатами анонімного голосування усіма учасниками конференції перемогла Ольга Фікс! Емоційна церемонія нагороди показала, як все ж таки важливо відзначати саме таких наполегливих та цілеспрямованих представників не тільки нашої професії, а й покликання!

Другий день заходу мав більше інтерактивний характер: представники української громади бібліотекарів зібрались обговорити у п'яти секціях професійно-орієнтовані теми, що найбільш поширені у бібліотечній діяльності. Я взяла участь у засіданні секції «УБА і соціум: є контакт». У невимушеній та дещо неофіційній атмосфері модератори Олег Сербін та Євгенія Кулик представили проект комунікації стратегії УБА на подальший час діяльності. Головна мета — дізнатися думку присутніх та внести корективи до проекту з огляду на діяльність різних типів бібліотек та потреб їх користувачів, а також з урахуванням різних каналів зв'язку... Процес був досить захоплюючим і продуктивним. Скоро побачимо результати!

Тож не бійтесь робити виклики самому собі! Розвивайтесь, бажайте більшого, досягайте успіхів у професійній сфері! Ми не просто хранителі найціннішого — знання та інформації, ми — різнобічні особистості, які прагнуть кращого для свого користувача.

Регіна Вороніна

МІСЦЕ СТУДЕНТСЬКИХ АКТИВНОСТЕЙ — УНІВЕРСИТЕТСЬКА БІБЛІОТЕКА

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВЕЧІР

6 листопада любителі поезії нашого вишу знов зустрілися у стінах Наукової бібліотеки на літературно-музичному вечорі під назвою «Кружляє листопад». У затишній читальній залі лунала лірика відомих авторів, поетичні твори самих учасників. Студенти ХНМУ та гостя з Національного технічного університету, надихані осінніми барвами, ділилися один із одним своїми літературними уподобаннями: поезіями Ліни Костенко, Оксани Забужко, Сергія Єсеніна, Марини Цвєтаєвої та ін.

Безсумнівно, що особливо проникають до душі слова, покладені на музику, у виконанні самого автора, пронизані його почуттями та

переживаннями. Майбутні медики Дар'я Куликовська та Максим Трофименко під гітарний акомпанемент подарували слухачам зворушливі миттєвості єднання з авторською піснею. Чудові власні вірші прочитали студенти ХНМУ Біленко Вікторія, Ажипа Маргарита та ін. На вечорі також були при-

сутні викладач підготовчого відділення для іноземних громадян Шульга Інна Миколаївна та співробітники Наукової бібліотеки. Дружня атмосфера вечора дала змогу сподіватись на те, що наступна зустріч буде такою ж насиченою на позитив та яскраві враження!

НЕ НАВЧАННЯМ ЄДИНИМ...

У листопаді студенти проводили різні заходи: тематичні вікторини, круглі столи, збори секторів, ігри («Що? Де? Коли?», «Мафія»), вікторини, репетиції тощо.

Локальне представництво UMCA регулярно проводить різноманітні івенти («My medical english», «Memory Meetings»). До міжнародного дня обізнаності щодо діабету організувало івент «Dolce

Vita». Викладач кафедри внутрішньої медицини № 3 та ендокринології Олена Михайлівна Кривоносова провела лекцію з проблем цукрового діабету «Солодке життя». Інтерни кафедри донесли інформацію щодо різновидів глюкометрів та наглядно показали як ними користуватися, вимірявши рівень цукру усім присутнім.

Цікавинкою, яку запровадили студенти в нашої бібліотеці, стала

гра «Діалог у темряві» — вимкне не світло, щільно зав'язані очі... дізнайся хто поруч, включи уяву й опиши його, зосередь смакові рецептори, склади на дотик пазл... Було дуже цікаво та пізнавально!

Знакомясь в библиотеке ХНМУ с выставкой книжных новинок, я заметила издавна знакомое мне имя — Майк Йогансен. Его книга «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швайцарію» переиздана в серии «Скарби» киевским издательством «Знання» в 2016 году, а сама серия украинской классики основана в 2013 году.

Майк (Михаил Гervasиевич) Йогансен занимал заметное место среди украинских советских литераторов 1920-1930-х годов. Он издал несколько поэтических сборников, выступил переводчиком Шиллера, Шекспира, По. Сценарий художественного фильма «Звенигора», написанный в соавторстве с Ю. Тютюнником, был поставлен выдающимся режиссером А. Довженко (1928 г.) Он написал авантюрно-приключенческий роман «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших» (1925 г.), который критика назвала первым приключенческим романом в Украине, конкурентом переводной западной авантюрной беллетристики, заполонившей тогда книжный рынок.

Особого упоминания заслуживает рассказ «Неймовірні авантури дона Хозе Перейри у Херсонським степу» и уже названная повесть о путешествии в Слобожанскую Швейцарию (рассказ о доне Хозе был позже включен как пролог в эту повесть). Критики высказались о них как о произведениях ярких своим экспериментаторством, причем настолько оригинальных, что им нет аналогий во всей украинской беллетристике. Есть в них и сильная лирическая струя, связанная с открытием красоты Слобожанской Швейцарии — берегов Северского Донца и степей Херсонщины. Природа с ее очарованием, тайнами, красками, запахами является

истинным героем обоих произведений.

Писал М. Йогансен и рассказы для детей, и литературоведческие книги, и статьи с рекомендациями по литературному мастерству.

В то время критика не щадила самолюбия писателей, допускала в адрес почти каждого высказывания злые, враждебные, издевательские. О произведениях М. Йогансена и самом авторе писали в сдержанной критической манере и позволяли себе разве только доброжелательно-шутливые упоминания: «наш ніжний друг із романтичного кварталу», «наш класичний філолог», «поет, філолог і теоретик». Современники ценили его эрудицию, высокий уровень классической филологической подготовки (окончил Харьковский университет в 1917 г.). В. Коряк дал Майку Йогансену такую характеристику: «Майстер слова. Ювелір форми. Пише дивно [...] Дуже вчений, і це — біда його й козир водночас».

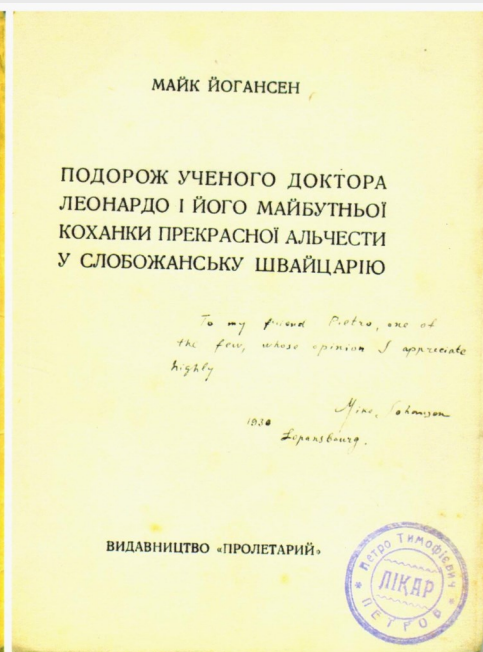
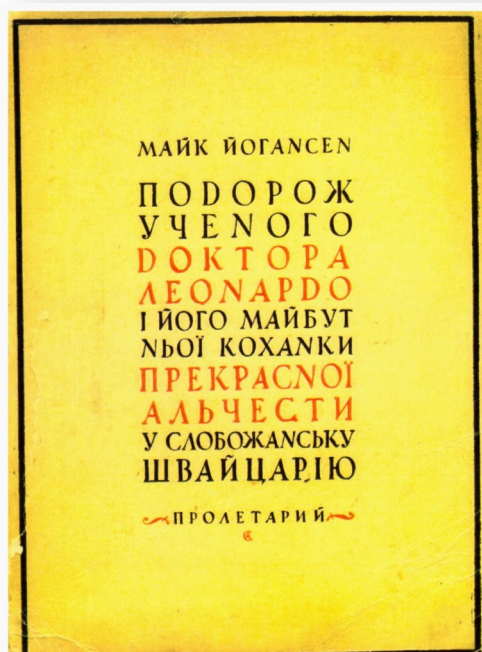
Из высказываний видно, что его любили и возлагали на него надежды. И не его вина, что не все надежды он успел оправдать. В августе 1937 г. Йогансен был арестован по обвинению в участии в антисоветской национали-

Майк (Михаил Гervasиевич) Йогансен
(1895-1937)

стической организации и осужден к расстрелу (в 1958 г. он был реабилитирован посмертно).

Колоритная и трагическая личность Йогансена привлекает в наше время все большее внимание исследователей истории украинской литературы. В 2009 г. в Киеве в серии «Розстріляне відродження» (какое емкое трагическое название!) вышли «Вибрані твори» М. Йогансена, книга воспоминаний о нем, литературно-критические статьи о его творчестве.

С этим неординарным человеком в начале 1930-х годов дружил мой отец — Петр Тимофеевич Петров, доцент, кандидат медицинских наук, заведующий кафедрой истории медицины Харьковского медицинского института (1948-1957 гг.), председатель Секции истории медицины в составе Харьковского научного медицинского общества (1957-1966 гг.). Отец дорожил этой дружбой. В 1930-е годы, когда хранение произведений репрессированного автора могло иметь самые драматические последствия, он бережно сохранял фотографию и книги Йогансена, да еще с дружескими дарственными надписями. К счастью они сохранились.

Когда я беру в руки эти книжки, меня охватывает чувство причастности к истории. Я представляю себе чуть ироничную улыбку признанного мастера и моего молодого отца, с благоговением прижимающего к сердцу подарок, да еще с лестной оценкой в его адрес. Ведь сам Майк Йогансен! назвал его другом и одним из тех, чье мнение он высоко ценил.

Один из автографов не случайно сделан на английском языке. Отец рассказывал, что именно Йогансен вдохновил его на изучение языка. Ученик настолько преуспел в английском, что его переводы были включены в сборник новелл американского пролетарского писателя Майкла Голда «Ист-Сайдські новелі». Книжка вышла под общей редакцией М. Йогансена, вступительное слово и перевод двух новелл принадлежит ему же; В. Мысик сделал один перевод, остальные восемь новелл приведены в переводе П. Петрова (чем я горжусь). Книжка вышла очень солидным тиражом — 10 тыс. экземпляров, что тоже является предметом моей гордости за отца.

До конца жизни отец сохранил интерес к чтению английской

литературы в подлинниках. В его домашней библиотеке было довольно много книг английских классиков, в частности Оскара Уайльда и Редьярда Киплинга, английские и американские детективы и другая развлекательная литература. Получила свою долю удовольствия и я: ученицей средних классов школы познакомилась со сказками Киплинга, которые по-русски с английского оригинала читал мне отец. По вполне понятной причине много рассказывать мне о своем погибшем друге отец не мог, но то уважение и любовь, которые звучали в его упоминаниях имени Майка Йогансена, произвели на меня, тогда 10-12-летнюю девочку, настолько сильное впечатление, что запомнились на всю жизнь.

***

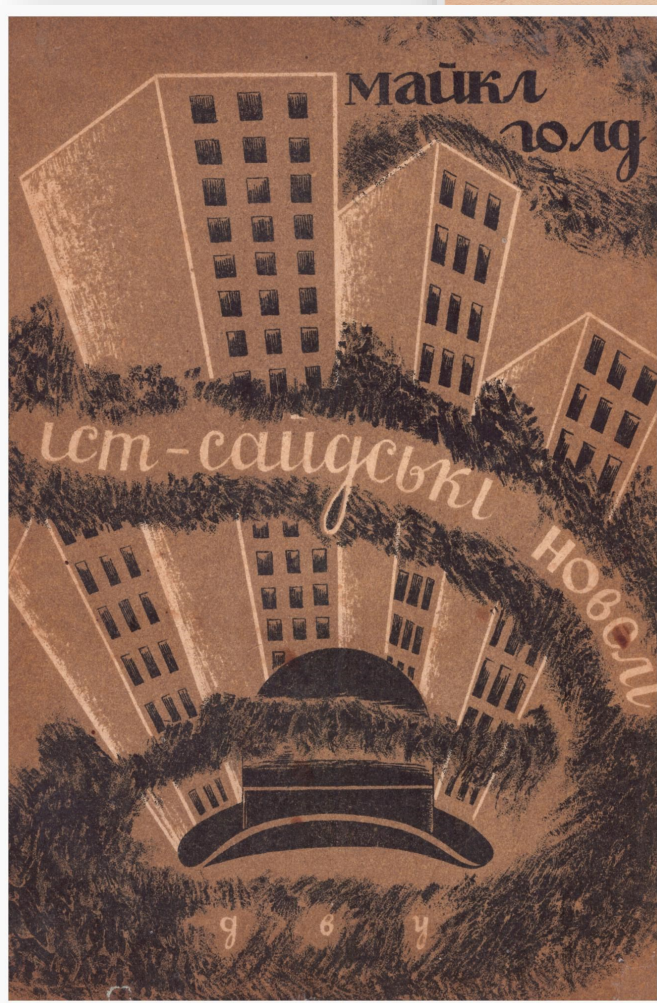
Майк Йогансен был в литературе рыцарем без страха и упрека. Нравственное благородство не позволяло ему брать фальшивые ноты на поэтической лире: он не писал позорных и приспособлен-

ческих строк, какими грешили многие в ту эпоху всеобщей подозрительности и доношительства, нет в его стихах и верноподданных славословий. Есть историческая справедливость в том, что книги Майка Йогансена возродились из пепла и дошли в современных изданиях до сегодняшнего читателя.

Использованные источники:

1. Йогансен Михайло (Майк) Гервасійович // Українська радянська енциклопедія. — Київ, 1961 — Т. 6. — С. 30.
2. Йогансен Михаил (Майк) Гервасиевич // Украинский советский энциклопедический словарь. — Киев, 1988. — Т. 1. — С. 722.
3. Дзюба І. М. Йогансен Майк // Енциклопедія Сучасної України. — Київ, 2011. — Т. 11. — С. 617-619.

Зоя Петрова

НАРОДЖЕНИЙ У ХАРКОВІ

До 130-річчя від дня народження українського письменника-гумориста Остапа Вишні

Харків, з початку свого існування ушлявлений творчими досягненнями, вдячно зберігає пам'ять про кожного зі своїх талановитих мешканців. Про це свідчать пам'ятні споруди, знаки, меморіальні дошки, які зустрічаються буквально на кожному кроці. Таку відзнаку розміщено і на фасаді будинку № 122 по вулиці Сумській, що є пам'ятником архітектури ХХ сторіччя. З 1926 по 1930 роки в ньому проживав зі своєю сім'єю колишній мешканець селища Чечва, що на Сумщині, Павло Михайлович Губенко, більш відомий світові як Остап Вишня. Можна сказати, що Харків став батьківщиною гумориста: саме у цьому метушливому місті народився псевдонім, звучання якого вже само починало викликати усмішку у читачів. Це відбулося 22 липня 1921 року, коли за підписом «Остап Вишня» у харківській газеті «Селянська правда» було надруковано фейлетон «Дивак, їй-богу!». Для власного псевдоніму письменник використав ім'я сина свого улюбленого персонажа — Тараса Бульби — та назву найсмачнішої їжі. Дуже влучний хід! З тих пір варто було промовити лише два слова: Остап Вишня — і перед читачем поставав портрет людини з народу, що подалася до літератури, такий собі послідовник Рудого Панька. Зберігся дружній шарж Олександра Довженка на Вишню, де він зобразив письменника у двох іпостасях: у вигляді хитруватого селянина у вишиванці з головою-вишенькою та пересічного на вигляд громадянина міського типу зі словами: «Остап Вишня, як його собі уявляє хуторянський читач та який він є у натурі».

Харківський період життя письменника був насичений роботою у газеті «Вести ВУЦІК», сатиричному часописі «Червоний пе-

рець», редагуванням перших номерів якого він займався спільно з письменником Василем Елланом-Блакитним. Публікації фейлетонів Остапа Вишні забезпечили високу популярність «Червоному перцю» серед населення. Працював письменник також на ниві літературних об'єднань «Гарт» (пролетарських письменників) та «Плуг» (селянських письменників), які діяли у довоєнному Харкові. Небайдужим Остап Вишня виявився і до театру. Ще в дитинстві малий Павло захоплено займався у драматичному гуртку і навіть отримав від однолітків характерне прізвисько: «комік». У Харкові любов до театру привела письменника до співпраці з колективом славнозвісного театру «Березіль», керованим Лесем Курбасом. Тут Вишня був членом художньої ради, тут він знайшов кохання на все життя — талановиту артистку театру Варвару Маслюченко. Жінка не тільки стала дружиною, а й вірним другом, супутником у всіх життєвих колізіях письменника, навіть вирушила з ним у заслання до Сибіру.

Тринадцять років харківське життя письменника складалося успішно, аж доки у 1933 році його не заарештували за підозрою в участі в організації терористичного нападу на другого секретаря ЦК КП(б) України та секретаря Харківського обкому Павла Постишева. Голослівне звинувачення було скасовано у 1955 році, але 10 років життя письменникові довелося віддати сибірським таборам, у 1938 році він ледь уникнув розстрілу. Після повернення до України Остап Вишня осідає у новій столиці республіки — Києві, де і проходять останні роки життя письменника.

Після десятилітніх поневірянь це була хвора і все ж таки не зломлена людина. За спогадами

Остап Вишня
(1895-1937)

його онуки, Мар'яни Євтушенко, недавній в'язень стверджував: «Сто болячок у мені сидить, а стрибати хочеться». Такою цілющою виявилась сила доброзичливої усмішки, що жила у глибині вишневої душі. «Усмішка» — то літературний жанр, започаткований Остапом Вишнею. Характерними для усмішки є незлий гумор, лаконізм, побутова тематика твору, насиченість авторськими враженнями. Скільки таких усмішок було написано письменником за своє літературне життя! «Кому веселе, а кому й сумне» (1924), «Реп'яшки», «Вишневі усмішки (сільські)» (1924), «Вишневі усмішки кримські» (1925), «Щоб і хліб родився, щоб і скот плодився», «Лицем до села», «Українізуємось» (1926), «Вишневі усмішки кооперативні», «Вишневі усмішки театральні» (1927) та інші — це все довоєнні збірки усмішок Вишні. «Лірична поезія в прозі», так Максим Рильський назвав цикл «Мисливські усмішки», визнаний перлиною творчості письменника. Уся книга, всупереч назві, проникнута любов'ю до природи та тварин, письменник закликає читачів: «Любіть, дорогі друзі, охоту, а ще більше природу, бережіть її, охороняйте її». Ця остання збірка, створена після війни, побачила світ у 1958 році, за два роки після смерті письменника.

Ольга Озеркіна

ЗАПРОШУЄМО ОЗНАЙОМИТИСЬ З ВИСТАВКАМИ:

«Хоробрі серцем, сильні духом»

(до Дня Збройних Сил України) – **з 6 грудня**

Місце експозиції: Абонемент художньої літератури Наукової бібліотеки
(проспект Науки 4, корпус «Б»)

Віртуальні виставки:

«Альперн Данило Овсійович»

(до 125-річчя з дня народження видатного вченого патофізіолога, члена-кореспондента АН УРСР,
заслуженого діяча науки УРСР, завідувача кафедри патологічної фізіології

Харківського національного медичного університету – **з 15 грудня**

«Право кожного з нас»

(до Всеукраїнського тижня права) – **з 9 грудня**

З цією та іншими віртуальними виставками пропонуємо ознайомитися на сайті НБ ХНМУ
<http://libr.knmu.edu.ua/>

Листопад

*Вітаємо співробітників бібліотеки
з ювілеєм та днем народження
у листопаді!*

*Борисову Оксану!
Повалаяєву Ілну!*

*Митрофанову Світлану!
Постольну Олександрю!*

Контакти:

м. Харків,
пр. Науки, 4
тел. (057)7077209
моб. (097)9937709
e-mail: biblio-t@ukr.net

Редакційна колегія:

Киричок І.В. (головний редактор)
Русанова О.А. (відповідальний редактор)
Кустова К.М.
Гаєва Н.Д.
Вороніна Р.В.

